

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Viktora Sedláka a soudců JUDr. Tomáše Pirka a JUDr. Zuzany Sváčkové ve věci

žalobce: **V. H.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátem JUDr. Vladimírem Dvořáčkem
sídlem Sokolovská 32/22, 186 00 Praha 8

proti

žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2
jednající prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o zaplacení částky 1 694 000 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 27. března 2019, č. j. 26 C 112/2018-69,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** v napadeném vyhovujícím výroku o věci samé (výrok I) a ve výroku o nákladech řízení (výrok III) **potvrzuje**.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení 4 114 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Vladimíra Dvořáčka, advokáta.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci do patnácti dnů od právní moci rozsudku částku 364 000 Kč s příslušenstvím (výrok I), co do částky 1 330 000 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II), a dále uložil žalované povinnost zaplatit žalobci v téže lhůtě náhradu nákladů řízení ve výši 18 456 Kč k rukám právního zástupce žalobce (výrok III).

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová

Takto rozhodl o požadavku žalobce na zaplacení zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou mu jednak délkou řízení, které bylo vedeno u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 56 T 9/2012, jednak nezákonným rozhodnutím, které bylo představováno usnesením o zahájení žalobcova trestního stíhání pro trestný čin podvodu.

2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 56 T 9/2012 trvalo od ledna 2007 do července 2017. Žalobcovo trestní stíhání bylo zahájeno na základě usnesení ze dne 29. 1. 2007, a to pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 a odst. 4 trestního zákona. K žalobcově stížnosti podané proti tomuto usnesení státní zástupkyně toto rozhodnutí zrušila, Policie ČR však následně opět žalobci sdělila obvinění pro zcela totožné skutky, a to usnesením ze dne 27. 12. 2007. Dne 30. 5. 2012 podalo Městské státní zastupitelství v Praze obžalobu k Městskému soudu v Praze pro trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1 a odst. 5 písm. a) trestního zákoníku, a to ve formě spolupachatelství. Žalobce byl stíhán spolu s dalšími 37 spoluobviněnými, přičemž řízení si vyžádalo rozsáhlé dokazování související s podezřením ze spáchání trestných činů podvodu a zkrácení daně, poplatků a podobné povinnosti povinné platby ve velkém rozsahu. V rámci trestního stíhání orgány činné v trestním řízení rozhodovaly o značném počtu stížností. První hlavní líčení bylo nařízeno na den 28. 8. 2014 a poté hlavní líčení probíhala až do dne 24. 7. 2017. Dne 24. 7. 2017 byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. a) trestního řádu, neboť nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl stíhán. Právní moc tohoto rozsudku nastala téhož dne. Řízení proti žalobci tedy trvalo celkem deset let a pět měsíců. Po celou dobu jeho trvání byl žalobce vystaven stresové situaci, neboť se musel podrobit velkému množství výslechů a musel se účastnit řady hlavních líčení. Trestní stíhání se projevilo na jeho psychické i fyzické stránce, působilo mu značné utrpení. V jeho průběhu u žalobce propukla nemoc, prodělal xxx, projevila se u něj xxx a měnily se mu nálady. Z do té doby aktivního člověka se stal člověk uzavřený, jenž se vyhýbal aktivitám, které dříve velmi rád a běžně provozoval, přestal se stýkat s lidmi, nechodil na večírky, méně se věnoval svým tehdy nezletilým synům a nikoho k sobě nezval.
3. Na základě těchto skutkových zjištění posoudil soud prvního stupně věc po právní stránce, pokud jde o nárok na náhradu nemajetkové újmy za dlouhotrvající řízení, podle ustanovení § 13 a násl. zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon o odpovědnosti za škodu“). Stát odpovídá za nesprávný úřední postup orgánů veřejné moci spočívající v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě a takovou odpovědnost je nutné posuzovat v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva vztahující se k článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a s judikaturou Nejvyššího soudu, která se týká zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (zejména se stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010). Soud prvního stupně přitom s ohledem na provedené dokazování dospěl k závěru, že celková délka posuzovaného řízení byla nepřiměřená, a že žalobci proto náleží zadostiučinění ve formě finanční náhrady. Při stanovení výše tohoto finančního zadostiučinění postupoval soud prvního stupně podle zmíněné judikatury Nejvyššího soudu, který pro poměry České republiky považuje za přiměřené, jestliže se základní částka, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučinění vychází, pohybuje v rozmezí mezi 15 000 Kč až 20 000 Kč za první dva roky a dále pak za každý další rok řízení. Soud prvního stupně po zhodnocení celkové délky řízení a konkrétních okolností, které k takové délce přispěly, vyšel z částky 16 000 Kč za první dva roky řízení a pak za každý další rok; základní částku za celou dobu trvání řízení tak vyčíslil na 150 667 Kč. Tuto částku následně upravil v závislosti na zjištěných okolnostech případu vztahujících se ke skutečnostem uvedených v § 31a odst. 3 zákona o odpovědnosti za škodu. Dospěl přitom k závěru, že je namístě základní částku snížit o 40 % z důvodu složitosti řízení jak po stránce skutkové, tak i procesní (§ 31a odst. 3 písm. b/ zákona o odpovědnosti za škodu), neboť v průběhu posuzovaného řízení bylo třeba provádět rozsáhlé dokazování zahrnující též vypracování znaleckých posudků a spis byl opakovaně předložen

odvolacímu soudu k přezkumu vydaných rozhodnutí. Žalobce sám se na délce řízení nepodílel, nebylo tvrzeno ani prokázáno, že by jeho chování mělo na délku řízení významný vliv (§ 31a odst. 3 písm. c/ zákona o odpovědnosti za škodu). Z hlediska kritéria spočívajícího v postupu orgánu veřejné moci (§ 31a odst. 3 písm. d/ zákona o odpovědnosti za škodu) pak soud prvního stupně podmínky pro úpravu základní částky neshledal. Význam posuzovaného řízení pro žalobce (§ 31a odst. 3 písm. e/ zákona o odpovědnosti za škodu) byl však vysoký, neboť šlo o trestní věc, tj. o řízení s presumovaným zvýšeným významem pro osobu, jež se nacházela v žalobcově procesním postavení. Z tohoto důvodu soud prvního stupně základní částku navýšil o 20 %. Soud prvního stupně tedy uzavřel, že z titulu odškodnění nemajetkové újmy, jež byla žalobci způsobena nepřiměřenou délkou předmětného řízení, žalobci náleží částka 120 534 Kč. Vzhledem k tomu, že žalovaná již žalobci z tohoto titulu zaplatila částku 106 000 Kč, zbývá tudíž k doplacení částka 14 000 Kč.

4. Pokud jde o požadavek žalobce na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání ve výši 1 680 000 Kč, dospěl soud prvního stupně k závěr, že v příčinné souvislosti s tímto trestním stíháním žalobce zmíněnou újmu utrpěl, neboť bylo prokázáno, že změnil své návyky, které doposud měl, vedl zcela jiný život, než na který byl doposud zvyklý, z veselého společenského člověka se stal uzavřený člověk, kterému se různě měnily nálady, přestal aktivně sportovat, spíše se vyhýbal lidem, než by je vyhledával, méně se věnoval svým tehdy nezletilým synům a projevil se u něj zdravotní potíže závažného charakteru. I když žalobci nedalo jeho okolí pocítit, že je trestně stíhán, on sám to velmi úkorně nesl a velmi těžce nesl také to, že nemohl reagovat na pracovní nabídky, které mu přišly v průběhu trestního stíhání a které by zcela jistě, pokud by k trestnímu stíhání nedošlo, využil nebo by se o to alespoň pokusil. Soud prvního stupně uvedl, že zadostiučinění by mělo být žalobci, vzhledem k těmto skutečnostem, jakož i k závažnosti trestného činu, pro které bylo trestní řízení vedeno, i hrozícímu trestu, přiznáno v penězích. Žalobce sám svou újmu ocenil na částku 1 680 000 Kč, přičemž poukázal na odškodné v případě xxx ředitele L., kde stát poskytl zadostiučinění několika set tisíců za trestní stíhání, které však trvalo po velmi krátkou dobu. Zmínil přitom i případy, kdy Městský soud v Praze přiznal v běžných věcech částku 100 000 Kč a dokonce i 800 000 Kč. Z praxe Obvodního soudu pro Prahu 2 je pak žalobci znám případ vedený pod sp. zn. 10 C 45/2012, kde bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 4 880 000 Kč, trestní stíhání zde však trvalo 18 let a poškozený, na rozdíl od žalobce, trest odnětí svobody v trvání jednoho roku skutečně vykonal, neboť byl odsouzen pravomocně. Za současného konstatování, podle kterého tento případ nemůže být vzorem pro rozhodnutí soudu v projednávané věci, neboť se s ní ani v jednom znaku neztotožňuje, pak soud prvního stupně uzavřel, že přiměřená výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu odpovídá částce 350 000 Kč, jež zohledňuje i to, že žalobce, přestože byl již důchodového věku, vedl před svým deset let trvajícím trestním stíháním aktivní život, v němž, nebýt tohoto trestního stíhání, hodlal i nadále pokračovat.
5. O náhradě nákladů řízení soud prvního stupně rozhodl podle § 142 odst. 3 o. s. ř., v souladu s nímž žalobci přiznal plnou náhradu nákladů, které žalobce v řízení účelně vynaložil.
6. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná včasné odvolání. V něm uvedla, že závěr o nepřiměřené délce posuzovaného řízení soud prvního stupně učinil bez toho, aby měl k dispozici příslušný trestní spis, když rozhodl pouze na základě dílčích listin, které z tohoto spisu pocházely. Současně soud prvního stupně zaměnil jednotlivá hodnotící kritéria, neboť i při odškodňování nezákonného trestního řízení zohlednil jeho délku, byť žalovaná namítala, že odškodnění za tuto délku je samostatně uplatněným nárokem. Ve vztahu k výši finanční satisfakce, kterou soud prvního stupně přiznal žalobci za nezákonně vedené trestní stíhání, je dle žalované napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. Žalobce v rámci řízení nepředložil žádnou judikaturu, která by dopadala na odškodnění za obdobný typ trestního stíhání, ba co hůř, ani soud prvního stupně žádné takové srovnání neprovedl. Stran nároku na odškodnění za nezákonné trestní řízení pak žalobce netvrdil ani neprokázal vznik nemajetkové újmy ani příčinnou souvislost mezi jeho trestním stíháním a údajnou nemajetkovou újmu. Ze žalobcova výsledku nevyplývá, že by zásah do jeho osobnosti

sféry byl ve vztahu příčinné souvislosti s tímto trestním stíháním, přičemž výsledkem svědka Ing. V. bylo prokázáno pouze to, že žalobce měl možnost se v průběhu řízení přihlásit do výběrového řízení na volný post ve státním podniku, nikoliv však vliv trestního řízení na výsledek tohoto výběrového řízení. Žalovaná též sporovala dopady žalobcova trestního stíhání do jeho rodinného i pracovního života. Prokázáno nebylo ani to, že by se u žalobce v příčinné souvislosti s jeho trestním stíháním projevíly zdravotní problémy. Žalovaná proto navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobu v plném rozsahu zamítne, popř. aby tento rozsudek v napadené části zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

7. Žalobce ve svém vyjádření k podanému odvolání navrhl rozsudek soudu prvního stupně v napadeném výroku jako věcně správný potvrdit.
8. Odvolací soud přezkoumal z podnětu a v mezích podaného odvolání napadené rozhodnutí včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o. s. ř.), a poté dospěl k závěru, že toto odvolání není důvodné.
9. Pokud jde o nárok žalobce na odškodnění nemajetkové újmy způsobené mu nepřiměřenou délkou posuzovaného řízení, odvolací soud plně souhlasí se závěry, které soud prvního stupně v odůvodnění napadeného rozsudku vyjádřil. Soud prvního stupně správně vycházel z § 31a zákona o odpovědnosti za škodu i z relevantní judikatury Nejvyššího soudu, zejména pak ze sjednocujícího stanoviska ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010. Jak soud prvního stupně přílehavě uvedl, výše peněžitého zadostiučinění je dle zmíněné judikatury poskytována v rozmezí od 15 000 Kč do 20 000 Kč za každý rok trvání řízení s tím, že za první dva roky řízení náleží zadostiučinění ve výši jedné poloviny těchto částek. Pokud soud prvního stupně základní částku tohoto odškodnění odvodil od částky 16 000 Kč za rok, nejenže z tohoto rozmezí nevybočil, ale nadto mírným navýšením jeho spodní hranice odpovídající měrou zohlednil extrémní délku posuzovaného trestního řízení, která přesahovala 10 let. V této části tedy odvolací soud nemá, co by rozsudku soudu prvního stupně vytkl. Stejně je tomu i ve vztahu k hodnocení všech kritérií, která zákon i zmíněná judikatura Nejvyššího soudu určuje jako rozhodná pro stanovení konečné výše finančního zadostiučinění, kterou odvolací soud považuje za přiměřenou odškodňované újme. Námitka žalované, že nebyl proveden důkaz celým trestním spisem, a proto je napadené rozhodnutí nesprávné, pak sama o sobě neobstojí. Žalovaná totiž neuvedla, jaké konkrétní skutečnosti významné pro posouzení věci a odlišné od těch, které byly zjištěny soudem prvního stupně z podstatných částí předmětného spisu, z nichž tento soud vycházel, by měly ze zbývajících částí tohoto spisu vyplynout. Odvolací soud je naopak toho názoru, že soud prvního stupně provedl dokazování v dostatečném rozsahu, provedené důkazy hodnotil v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů a na jejich základě učinil odpovídající skutkové závěry, které následně též správně právně posoudil.
10. Také při posouzení druhého zažalovaného nároku na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání soud prvního stupně nepochybil, když při svém rozhodování vyšel z hledisek vymezených zejména v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, podle kterého soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vycházejí především z povahy trestní věci, z délky trestního stíhání a z dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby s tím, že forma a případná výše zadostiučinění přitom nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti. Po promítnutí správných skutkových zjištění, která na podkladě provedení dokazování soud prvního stupně ve vztahu k tomuto nároku učinil, a ze kterých vyplynuly zjevné závažné negativní vlivy, které posuzované trestní stíhání, při němž byl žalobce po velmi dlouhou dobu ohrožen mnohaletým trestem odnětí svobody, mělo na jeho osobní, rodinný i pracovní život, pak rovněž přílehavě uzavřel, že je i z tohoto titulu namístě žalobci přiznat odškodnění finanční. V intencích judikatury Nejvyššího soudu, reprezentované zejména jeho rozsudkem ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, je nicméně třeba ne zcela postačující úvahy soudu prvního stupně doplnit o porovnání posuzovaného případu s jinými případy, které se v podstatných znacích s touto věcí shodují. Z úřední činnosti je odvolacímu soudu známo (stejně

jako žalované, která v dále uváděných řízeních vystupovala rovněž v postavení žalované), že pod sp. zn. 15 C 129/2017 bylo u Obvodního soudu pro Prahu 2 vedeno řízení o odškodnění za nezákonné trestní stíhání pro trestný čin zpronevěry, kde žalobci hrozil až desetiletý trest odnětí svobody, byl rozvrácen jeho rodinný život, měl psychické problémy, špatně spal, přicházel o zakázky, řízení však trvalo pouze 2 roky, přičemž odškodněn byl částkou 60 000 Kč. V řízení vedeném u téhož soudu pod sp. zn. 25 C 274/2017, které se týkalo rovněž majetkové trestné činnosti, neboť poškozený byl stíhán pro zpronevěru s horní hranicí trestní sazby 8 let, se jednalo o bezúhonného občana, u něhož se trestní stíhání projevilo na jeho zdravotním a duševním stavu, a odškodněn byl částkou 180 000 Kč. V řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 31 C 617/2014, šlo o trestní stíhání pro podvod s trestní sazbou 2 až 8 let, přičemž trestní řízení trvalo pouze 2 roky a 7 měsíců s tím, že poškozená, kterou toto řízení poškodilo na pověsti u jejích přátel, ukončila činnost, jíž se do té doby věnovala (prodej zboží na trzích), trpěla psychickými obtížemi, poruchami spánku a uzavřela se do sebe, načež byla odškodněna částkou 50 000 Kč. Ve všech popsaných případech však trestní řízení netrvalo déle, než 4 roky. Od výše pospaných obdobných případů, které se v podstatných znacích s projednávanou věcí shodují (majetková trestná činnost, hrozba vysokého trestu odnětí svobody, dopady do osobnostní sféry poškozeného), se však případ žalobce odlišuje extrémní délkou trestního řízení (více než 10 let), po kterou byl žalobce negativním dopadům trestního stíhání vystaven. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že soudem prvního stupně přiznané finanční odškodnění ve výši 350 000 Kč je v poměrech projednávané věci odpovídající a zcela v souladu s obecně sdílenou představou spravedlnosti. Právě proto, že lze délku trestního řízení považovat v posuzovaném případě za extrémní, bylo přitom dle odvolacího soudu na místě přihlídnout k ní i při úvaze o výši zmíněného odškodnění, byť nárok na satisfakci za vlastní dlouhotrvající řízení žalobce uplatnil samostatným požadavkem.

11. Z výše uvedených důvodů proto odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil, včetně správného výroku o nákladech řízení.
12. O nákladech odvolacího řízení odvolací soud rozhodl podle § 142 odst. 3 o. s. ř., ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. Žalobce dosáhl plného procesního úspěchu i v této fázi řízení, a byla mu proto přiznána náhrada všech nákladů řízení, které jsou tvořeny odměnou za zastoupení advokátem podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/96 Sb. za jeden úkon právní služby ve výši 3 100 Kč a jedním režijním paušálem ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky); to vše spolu s DPH činí 4 114 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jehož přípustnost přezkoumá za podmínek stanovených v § 237 o. s. ř. dovolací soud.

Praha 18. října 2019

Mgr. Viktor Sedlák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová